

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

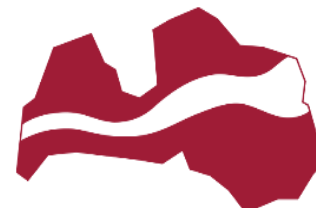
Pašvaldību investīciju iespējas ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā reģionālās attīstības jomā

Laura Lazdiņa, VARAM Investīciju politikas departamenta Reģionālo un informācijas un komunikāciju tehnoloģiju nodaļas vadītāja

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
struktūrfondi un
Kohēzijas fonds

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Saturs

1. Atveseļošanās un noturības mehānisma (ANM) investīcijas
2. Darbības programmas (DP) 2021-2027 pasākumi
3. Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF) pasākumi
4. Princips "Nenodarīt būtisku kaitējumu"

Atvaseļošanās un noturības mehānisma finansējums (AF, līdz 2026. gadam)

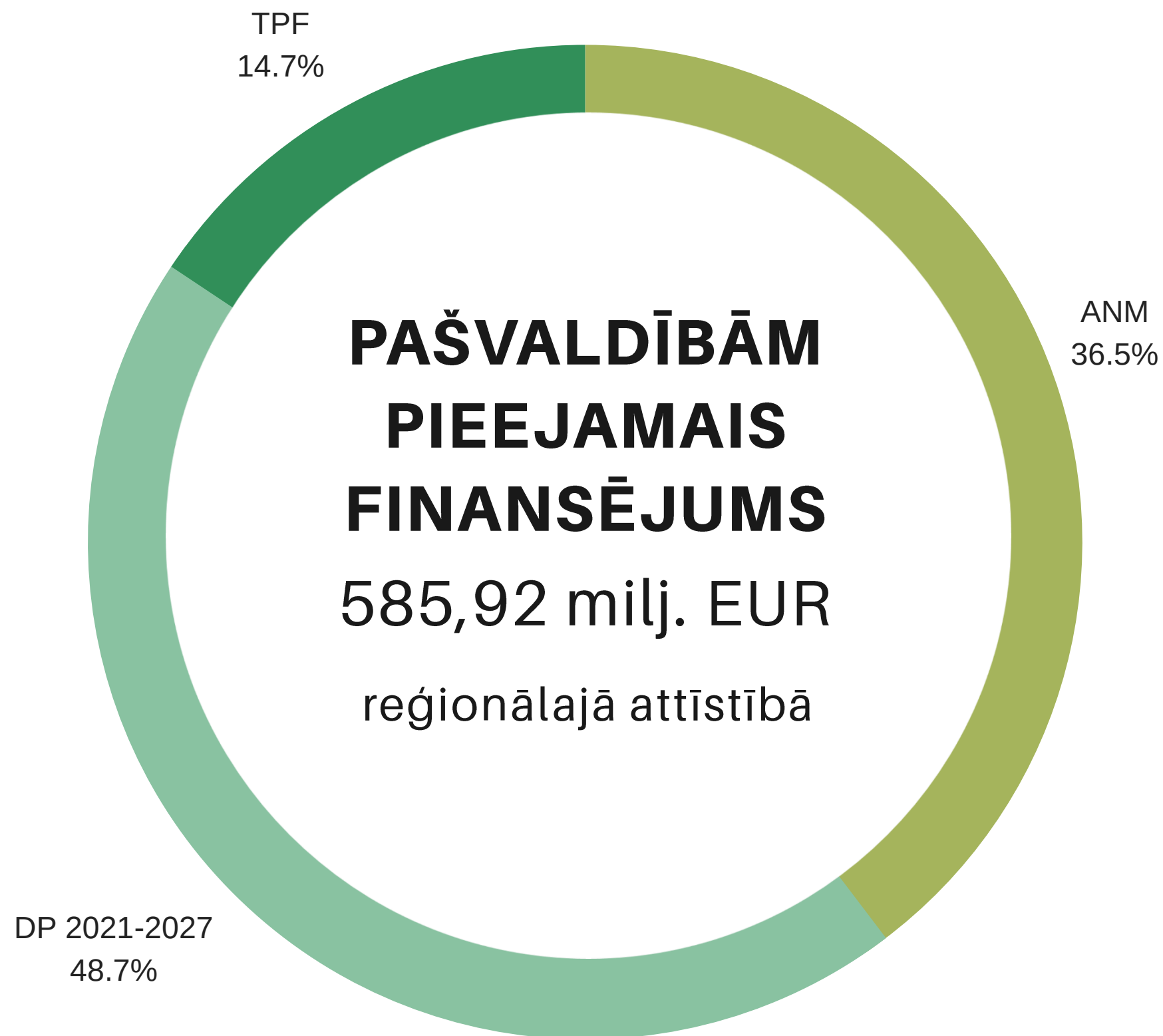
214,1 milj.

Darbības programmas 2021.-2027. gadam finansējums (ERAF, ESF+)

285,54 milj.

Taisnīgas pārkārtošanās fonda finansējums

86,28 milj.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

- 1. Atveseļošanās un noturības mehānisma (ANM) investīcijas**
2. Darbības programmas (DP) 2021-2027 pasākumi
3. Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF) investīcijas
4. Princips "Nenodarīt būtisku kaitējumu"

ANM investīcijas reģionālajā attīstībā un laika līnija

01.02.2020

31.08.2026

izmaksu attiecināmība

mērķu sasniegšana

1.2.1.3.i

Pašvaldību ēku un infrastruktūras energoefektivitātes uzlabošana

29,3 milj. EUR

3.1.1.1.i

Valsts reģionālo un vietējo autoceļu tīkla uzlabošana (LVC)

92,3 milj. EUR

3.1.1.2.i

Pašvaldību kapacitātes stiprināšana

2,5 milj. EUR

3.1.1.3.i

Industriālie parki reģionos (nacionālas nozīmes)

80 milj. EUR

3.1.1.6.i

Bezizmešu pašvaldību transportlīdzekļu iegāde

10 milj. EUR

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1.2.1.3.i. Pašvaldību ēku un infrastruktūras uzlabošana, veicinot pāreju uz atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu un uzlabojot energoefektivitāti

Apraksts	Mērķis	ES fondu finansējums (€)
Atbalsts pašvaldību ēku un infrastruktūras energoefektivitātes paaugstināšanai, atbalstītajās ēkās sasniedzot primārās enerģijas samazinājumu vismaz par 30%	Primārās enerģijas patēriņa samazinājums - 4 544 MWh/gadā	29 304 000

Investīciju laika grafiks

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.1.1.2.i. Pašvaldību kapacitātes stiprināšana to darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai

Apraksts	Mērķis	ES fondu finansējums (€)
Atbalsts, paredzot: <ul style="list-style-type: none"> pašvaldību pakalpojumu novērtējumu; metodisko atbalstu un apmācības pakalpojumu optimizācijai/plānošanai atbilstoši demogrāfijas tendencēm pakalpojumu pieejamības un sasniedzamības uzlabošanai, administratīvā sloga mazināšanai, darbības efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai (pakalpojumu dizaina pielietošana u.tml.); pašvaldību pakalpojumu jaunu vai uzlaboto plānošanas un sniegšanas veidu pilotēšanu	1 300 apmācīto pašvaldību darbinieku skaits, uzlabota to darbības efektivitāte, sniegts metodiskais atbalsts darbam pašvaldībās pēc ATR reformas	2 500 000

Investīciju laika grafiks

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.1.1.3.i. Investīcijas uzņēmējdarbības publiskajā infrastruktūrā industriālo parku un teritoriju attīstīšanai reģionos

Apraksts	Mērķi	ES fondu finansējums (€)
Industriālo pieslēgumu ierīkošana un to saistītās jaudas palielināšana (t.sk. siltumapgāde, ūdens un kanalizācija, elektrība), pievedceļu atjaunošana vai ierīkošana pie industriālajām teritorijām, komercdarbības mērķiem paredzēto ēku un to saistītās infrastruktūras attīstīšana	<ul style="list-style-type: none"> Noslēgti 4 nodomu protokoli/līgumi ar starptautiski atzītiem industriālo parku operatoriem un/vai nomniekiem, paredzot nefinanšu investīciju piesaistīšanu vismaz 85 741 349 EUR Pabeigti 4 būvdarbi industriālajos parkos/ teritorijās reģionos, Radītas 328 jaunas darba vietas (ar darba algu, kas pārsniedz vidējo algu nozarē)	80 000 000

Investīciju laika grafiks

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.1.1.6.i. Pašvaldību funkciju īstenošanai un pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo bezizmešu transportlīdzekļu iegāde

Apraksts	Mērķis	ES fondu finansējums (€)
Atbalsts tikai pašvaldību funkciju īstenošanai un pārvaldes uzdevumu izpildei, paredzot iegādāties bezizmešu autobusus skolēnu pārvadāšanai	Iegādāti 15 pašvaldību elektriskie transporta līdzekļi (skolēnu autobusi)	10 000 000

Investīciju laika grafiks

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1. Atveseļošanās un noturības mehānisma (ANM) investīcijas
- 2. Darbības programmas (DP) 2021-2027 pasākumi**
3. Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF) pasākumi
4. Princips "Nenodarīt būtisku kaitējumu"

DP 2021–2027 VARAM pasākumi reģionālajā attīstībā

2.politikas mērķis
"Zaļāka Eiropa"

2.1.1.6. Pašvaldību ēku energoefektivitāte

26,41 milj. EUR

2.1.3.1. Pašvaldību pielāgošanās klimata pārmaiņām

44,3 milj. EUR

4.politikas mērķis
"Sociālāka Eiropa"

4.2.1.7. Pirmsskolas izglītības infrastruktūra

25,88 milj. EUR

4.3.6.6. Bērnu pieskatīšanas pakalpojumi

16,27 milj. EUR

5.politikas mērķis "Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa"

5.1.1. SAM Integrēta teritoriāla attīstība (pilsētu funkcionālās teritorijas)

- 5.1.1.1. Uzņēmējdarbības publiskā infrastruktūra
- 5.1.1.2. Pašvaldību un plānošanas reģionu kapacitātes paaugstināšana
- 5.1.1.3. Publiskās ārtelpas attīstība
- 5.1.1.4. Viedās pašvaldības

172,68 milj. EUR

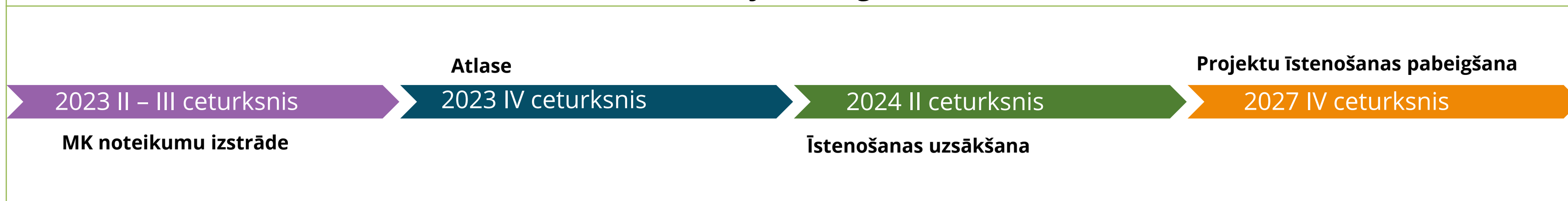

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2.1.1.6.pasākums Pašvaldību ēku energoefektivitātes paaugstināšana

Apraksts	Sasniedzamie rādītāji	ES fondu finansējums (€)
Ēku energosertifikācija un būvdarbi energoefektivitātes palielināšanai, gaisa kvalitātes uzlabošanas iekārtu iegādei, videi draudzīgiem ilgtermiņa apsaimniekošanas risinājumiem enerģijas taupīšanai vai ieguvei no AER	<ul style="list-style-type: none"> • Publiskās ēkas ar uzlabotu energoefektivitāti (93 308 m2); • Gada primārās enerģijas patēriņš 212 908 MWh/gadā	26 410 715

Investīciju laika grafiks

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2.1.3.1.pasākums Pašvaldību pielāgošanās klimata pārmaiņām

Apraksts	Sasniedzamie rādītāji	ES fondu finansējums (€)
Zaļās un zilās infrastruktūras risinājumu u.c. pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumu, t.sk. izmantojot arī kombinācijā ar pelēkās infrastruktūras risinājumiem, īstenošana atbilstoši vietējām klimata pielāgošanās stratēģijām	Izstrādātas 15 nacionāla un vietēja mēroga stratēģijas , kas vērstas uz pielāgošanos klimata pārmaiņām	44 300 0000

Investīciju laika grafiks

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

4.2.1.7.pasākums Pirmsskolas izglītības infrastruktūras attīstība

Apraksts	Sasniedzamie rādītāji	ES fondu finansējums (€)
Pašvaldību pirmsskolas izglītības iestāžu ēku vai atsevišķu telpu būvniecība jaunu vietu izveidei pirmsskolas vecuma bērnu uzņemšanai, t.sk. piebūves un citi pirmsskolas izglītības pieejamību veicinoši risinājumi, piemēram, vides pieejamības uzlabošana	<ul style="list-style-type: none"> Jaunu vai modernizētu izglītības iestāžu klašu telpu ietilpība 1903 personas; Jauno vai modernizēto izglītības iestāžu lietotāju skaits gadā 1808 personas	25 882 500

Investīciju laika grafiks

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

4.3.6.6.pasākums

Bērnu pieskatīšanas pakalpojumi

Apraksts	Sasniedzamie rādītāji	ES fondu finansējums (€)
Atbalsts aukļu dienesta un privāto pirmsskolas izglītības iestāžu pakalpojumu iegādei atklāta, caurspīdīga konkursa ietvaros, un citiem bērnu pieskatīšanas pasākumiem, pozitīvi ietekmējot arī reemigrāciju	<ul style="list-style-type: none"> • 3190 bērni vecumā līdz 18 gadiem; • 1595 dalībnieki, kuri pēc dalības pārtraukšanas ir nodarbināti, tai skaitā pašnodarbinātās personas	16 269 000

Investīciju laika grafiks

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

5.1.1.1. pasākums Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam

Apraksts	Sasniedzamie rādītāji	ES fondu finansējums (€)
Kommercdarbībai paredzēto ēku un infrastruktūras attīstīšana, teritorijas potenciāla attīstīšanai nepieciešamo industriālo pieslēgumu ierīkošana un to saistītās jaudas palielināšana, teritoriju sagatavošana privāto investīciju piesaistei un darba vietu izveidei, u.c. saistītie ieguldījumi	<ul style="list-style-type: none"> 5 atbalstītas integrētas teritoriālās attīstības stratēģijas Vismaz 45 komersanti guvuši labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras Darba algu fonda pieaugums privātajos komersantos 66 555 000 EUR Privātās nefinanšu investīcijas nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos 88 740 000 EUR	133 110 000

Investīciju laika grafiks

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

5.1.1.2.pasākums Pašvaldību un plānošanas reģionu kapacitātes uzlabošana

Apraksts	Sasniedzamie rādītāji	ES fondu finansējums (€)
Kapacitātes, zināšanu un administratīvo procesu uzlabošana, lai palielinātu pašvaldību sadarbību un spēju nodrošināt iedzīvotāju mobilitāti, investīcijām labvēlīgu vidi un augstu pašvaldību sniegto pakalpojumu kvalitāti un izmaksu efektivitāti	<ul style="list-style-type: none"> Tiks noteikti MK noteikumu izstrādes laikā 5 atbalstītas integrētas teritoriālās attīstības stratēģijas	377 295

Investīciju laika grafiks

5.1.1.3.pasākums

Publiskās ārtelpas attīstība

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Apraksts	Sasniedzamie rādītāji	ES fondu finansējums (€)
Integrēti ieguldījumi publiskajā ārtelpā, identificējot primāri svarīgas vietas, kur ieguldījumi var sniegt vislielāko atdevi, uzlabot sabiedrības drošību vai dzīves vides kvalitāti	<ul style="list-style-type: none"> 5 atbalstītas integrētas teritoriālās attīstības stratēģijas Jaunizveidotas vai atjaunotas atvērtās zonas (publiskas teritorijas) pilsētvidē – 117 666 m²	23 664 000

Investīciju laika grafiks

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

5.1.1.4.pasākums Viedās pašvaldības

Apraksts	Sasniedzamie rādītāji	ES fondu finansējums (€)
Jaunu un inovatīvu risinājumu attīstīšana efektīvākai pakalpojumu nodrošināšanai pašvaldībās	<ul style="list-style-type: none"> Tiks noteikti MK noteikumu izstrādes laikā 5 atbalstītas integrētas teritoriālās attīstības stratēģijas	15 529 500

Investīciju laika grafiks

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1. Atvесеļоšanās un noturības mehānisma (ANM) investīcijas
2. Darbības programmas (DP) 2021-2027 pasākumi
- 3. Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF) pasākumi**
4. Princips "Nenodarīt būtisku kaitējumu"

TPF pasākumi reģionālās attīstības jomā

Indikatīvais projektu atlases laiks 2022. gada II - III ceturksnis

---

6.1.1.3. Atbalsts uzņēmējdarbībai nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku

59,2 milj. EUR

6.1.1.6. Prasmju attīstības, pilnveides un pārkvalificēšanas piedāvājuma attīstība pārejai uz klimatneitralitāti īpaši skartajās teritorijās

1,69 milj. EUR

6.1.1.7. Bezizmešu mobilitātes veicināšana pašvaldībās

25,3 milj. EUR

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

6.1.1.3.pasākums

Atbalsts uzņēmējdarbībai nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku

Apraksts	Sasniedzamie rādītāji	ES fondu finansējums (€)
Pašvaldību "zaļo" teritoriju izveide un attīstība, kurās patērē AER, komercdarbības mērķiem paredzēto ēku un to infrastruktūras attīstīšana, teritorijas labiekārtošana, industriālo pieslēgumu ierīkošana, pievedceļi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vismaz 30 komersanti, kas guvuši labumu no attīstītās publiskās infrastruktūras ▪ Jaunizveidotas 508 darbavietas ▪ Piesaistītas privātās investīcijas 39 478 461 EUR apmērā	59 217 692

Investīciju laika grafiks

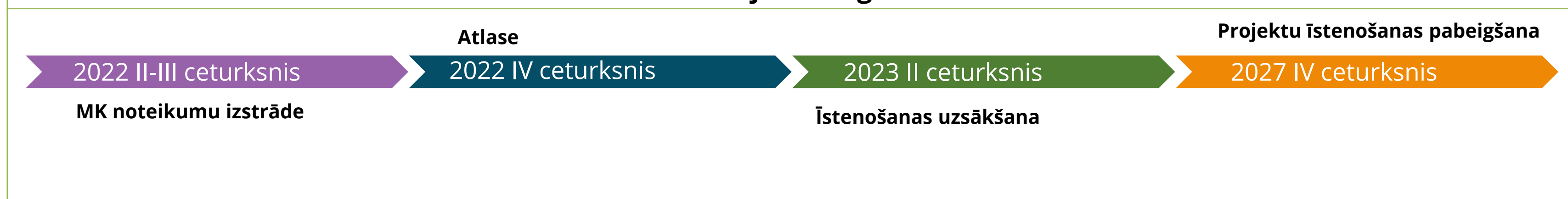
Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

6.1.1.6.pasākums

Prasmju attīstības, pilnveides un pārkvalificēšanas piedāvājuma attīstība pārejai uz klimatneitralitāti īpaši skartajās teritorijās

Apraksts	Sasniedzamie rādītāji	ES fondu finansējums (€)
Atbalsts TPF ietvaros plānoto aktivitāšu sekmīgai īstenošanai plānošanas reģionos un to pašvaldībās, t.sk., vairojot zināšanas par klimatneitrāliem risinājumiem, sniedzot atbalstu projektu ideju ģenerēšanā, nodrošinot metodisku atbalstu kvalitatīvu projektu pieteikumu sagatavošanā	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 185 pašvaldību un plānošanas reģionu speciālisti, kuri piedalījušies prasmju pilnveides un uzlabošanas pasākumos klimatneitrālas ekonomikas un citās saistītajās jomās ▪ 4 īstenotas reģionāla mēroga atbalsta programmas pašvaldību un plānošanas reģionu speciālistu kvalifikācijas paaugstināšanai un / vai pārkvalifikācijai 	1 691 934

Investīciju laika grafiks

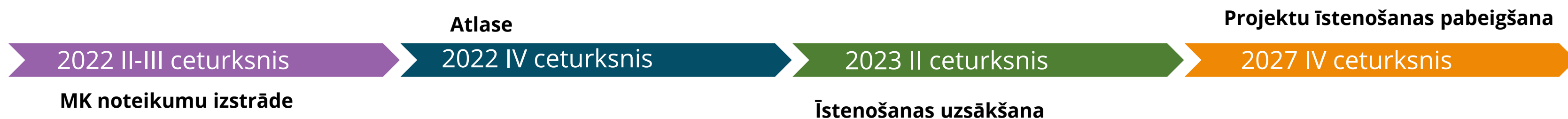

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

6.1.1.7.pasākums Bezizmešu mobilitātes veicināšana pašvaldībās

Apraksts	Sasniedzamie rādītāji	ES fondu finansējums (€)
Bezemisiju pašvaldību transportlīdzekļu iegāde, kā arī tā apkalpošanai un darbībai nepieciešamo uzlādes vai uzpildes infrastruktūras izveide	<ul style="list-style-type: none"> legādāti 46 bezizmešu transportlīdzekļi Pārvadāto pasažieru skaits ar modernizēto bezizmešu pašvaldības transportu pasažieru pārvadājumiem 391 000 lietotāji/gadā	25 379 011

Investīciju laika grafiks

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1. Atveseļošanās un noturības mehānisma (ANM) pasākumi
2. Darbības programmas (DP) 2021-2027 pasākumi
3. Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF) investīcijas
- 4. Princips "Nenodarīt būtisku kaitējumu"**

Ko nozīmē princips “Nenodarīt būtisku kaitējumu” (“do no significant harm”)?

Nenodarīt būtisku kaitējumu ir jāinterpretē [Taksonomijas regulas](#) 17. panta nozīmē un jāvērtē gan ANM, gan Darbības programmas, gan TPF investīciju pasākumi. Šajā pantā ir definēts, kas ir “būtisks kaitējums” sešiem vides mērķiem jeb principiēm, uz kuriem attiecas Taksonomijas regula:

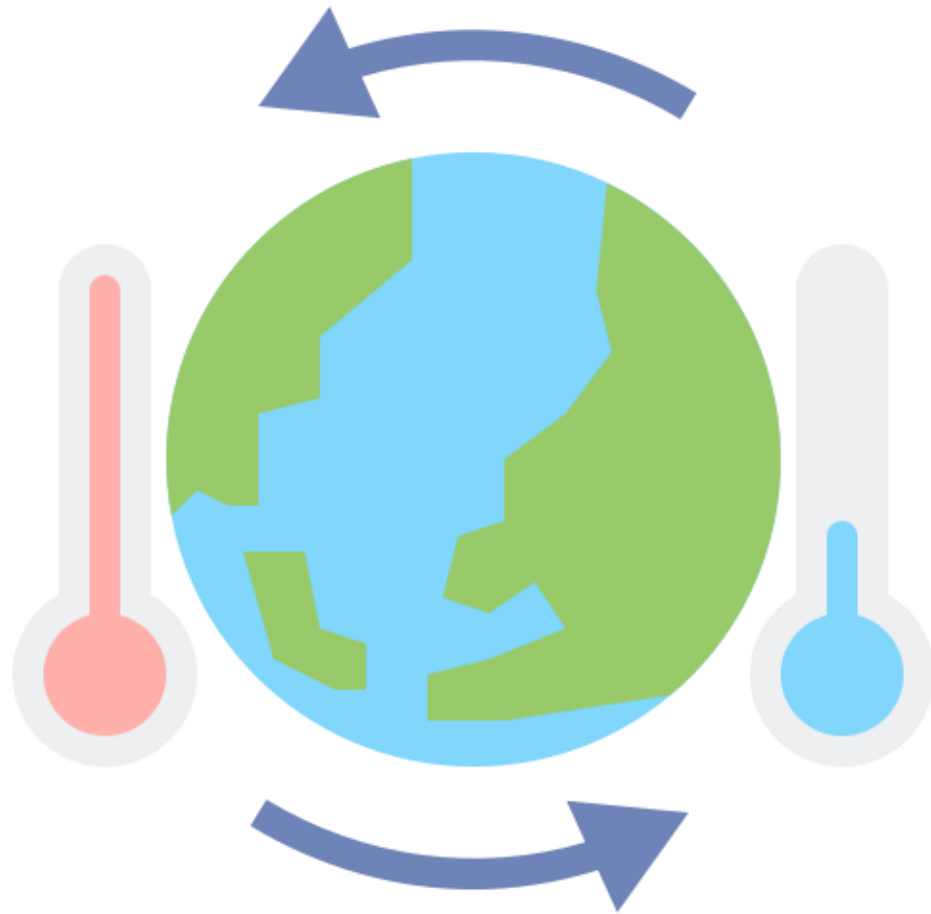

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1. Klimata pārmaiņu mazināšana

Vai paredzams, ka pasākums radīs ievērojamas siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas?

- Darbību uzskata būtisku kaitējumu, **ja tā rada ievērojamas SEG emisijas.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2. Pielāgošanās klimata pārmaiņām

Vai paredzams, ka pasākums izraisīs pašreizējā klimata un gaidāmā nākotnes klimata negatīvās ietekmes palielināšanos uz pašu pasākumu vai uz cilvēku, dabu vai aktīviem?

- Darbību uzskata par būtisku kaitējumu, **ja tā izraisa pašreizējā klimata un gaidāmā klimata nelabvēlīgās ietekmes palielināšanos** uz pašu darbību vai uz cilvēkiem, dabu vai aktīviem.

Būtisku kaitējumu attiecībā uz mērķi var nodarīt:

- nepielāgojot darbību klimata pārmaiņu nelabvēlīgajai ietekmei, ja minētā darbība ir pakļauta šādas ietekmes riskam (piemēram, celtne plūdu apdraudētā teritorijā),
- to nepietiekami pielāgojot, kad tiek ieviests pielāgošanās risinājums, kas aizsargā vienu teritoriju ("cilvēki, daba vai aktīvi"), vienlaikus palielinot riskus citā teritorijā (piemēram, dambja izbūve ap zemes gabalu palienē, kuras rezultāts ir postījumu novirzīšana uz blakusesošo zemes gabalu, kas nav aizsargāts).

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3. Ilgtspējīga ūdens un jūras resursu izmantošana un aizsardzība

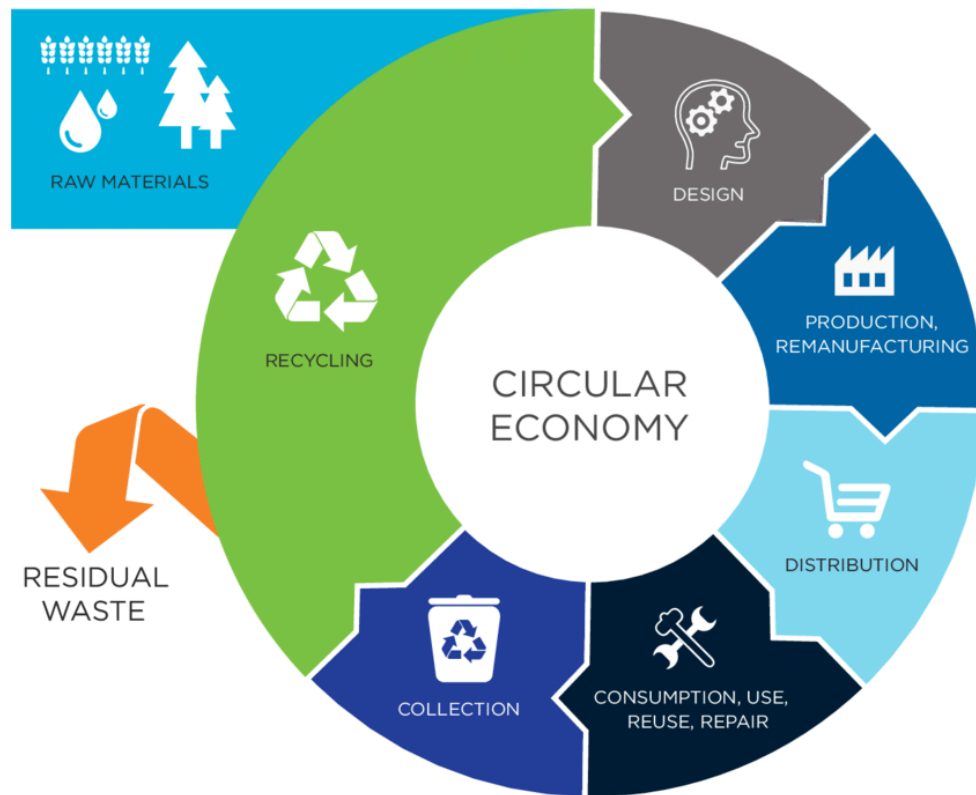
Vai paredzams, ka pasākums kaitēs:

- (i) ūdensobjektu labam stāvoklim vai to labam ekoloģiskajam potenciālam, ieskaitot virszemes ūdeņus un gruntsūdeņus;*
- (ii) jūras ūdeņu labam vides stāvoklim?*

- Darbību uzskata par būtisku kaitējumu, **ja tā kaitē ūdensobjektu labam stāvoklim vai to labam ekoloģiskajam potenciālam**, ieskaitot virszemes ūdeņus un gruntsūdeņus, vai jūras ūdeņu labam vides stāvoklim.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

4. Pāreja uz aprites ekonomiku, ieskaitot atkritumu rašanās novēršanu un to reciklēšanu

Vai paredzams, ka pasākums:

*(i) būtiski palielinās atkritumu rašanos, incinerāciju vai apglabāšanu, izņemot nepārstrādājamu bīstamo atkritumu incinerāciju; vai
(ii) dabas resursu tiešā vai netiešā izmantošanā jebkurā to aprites cikla posmā radīs būtisku neefektivitāti, kas netiek samazināta līdz minimumam ar atbilstošiem pasākumiem;
(iii) radīs būtisku un ilgtermiņa kaitējumu videi attiecībā uz aprites ekonomiku?*

- Darbību uzskata par būtisku kaitējumu aprites ekonomikai, ieskaitot atkritumu rašanās novēršanu un to reciklēšanu, ja tā:
  - i. rada būtisku neefektivitāti materiālu izmantošanā vai dabas resursu izmantošanā,**
  - ii. būtiski palielina atkritumu rašanos, sadedzināšanu vai apglabāšanu,**
  - iii. veicina atkritumu ilgtermiņa apglabāšanu.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

5. Piesārņojuma novēršana un kontrole

Vai paredzams, ka pasākums ievērojami palielinās piesārņotāju emisijas gaisā, ūdenī vai zemē?

- Darbību uzskata par būtisku kaitējumu piesārņojuma novēršanai un kontrolei, **ja tās rezultātā būtiski pieaug piesārņotāju emisijas gaisā, ūdenī vai zemē.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

6. Bioloģiskā daudzveidības un ekosistēmu aizsardzībai un atjaunošanai

Vai paredzams, ka pasākums:

(i) būtiski kaitēs ekosistēmu labam stāvoklim un noturībai;

(ii) kaitēs dzīvotņu un sugu, tostarp Savienības nozīmes dzīvotņu un sugu, aizsardzības statusam?

- Darbību uzskata par būtisku kaitējumu bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzībai un atjaunošanai, ja tā būtiski kaitē ekosistēmu labam stāvoklim un izturētspējai vai kaitē dzīvotņu un sugu, t. sk. ES nozīmes dzīvotņu un sugu, aizsardzības statusam.

Padomi un atziņas,

kurus ņemt vērā ES fondu 2021-2027.gada plānošanas periodā:

- ▶ Plašāks investīciju profils
- ▶ Virzība uz klimatneitralitāti
- ▶ Atklāts konkurss ierobežotas projektu iesniegumu atlases vietā
- ▶ Visām investīcijām jānodrošina atbilstība principam “Nenodarīt būtisku kaitējumu”
- ▶ ANM investīcijām salīdzinoši īsāks attiecināmības periods (2026.gada augusts)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Sazinieties ar mums

66016740

pasts@varam.gov.lv

Peldu iela 25, Rīga, LV-1494, Latvija

Sekojet mums

